

احمد وفايي مدير كل كتابخانه‌های عمومی استان کرمان:

بخش اصلی اولویتام را بر خرید کتاب گذاشته‌ام

● فعالیت و نفوذ برنامه‌های ما در دوره کرونا بیشتر شد

- برای خرید کتاب به نظر اعضای کتابخانه‌ها اهمیت می‌دهیم
- در فضای مجازی محدودیتی برای معرفی و ترویج کتاب نداریم
- تقاضا برای کتاب در ایام کرونایی بیشتر شد
- شعار امسال هفته کتاب، دانایی مانایی است

عنايتی هم که استاندار محترم داشتند و حمایت شهردار واقعا موثر بود. ۲۷ کتابخانه به صورت اساسی تعمیر شدند و بخشی از هزینه‌ها را خیرین کمک کردند، حدود دو و نیم میلیارد، باقی هم از بودجه‌های عمرانی و استانی و منابعی و زیست‌سازي شده است. ناشرین استانی هر کتابی معرفی می‌کنند خریداری می‌کنیم. همچنین یک طرحی هم برای تهیه کتاب داریم. به کتابداران گفتیم با توجه به سلیقه و درخواست عضو کتابخانه‌تان، لیست کتاب‌هایی که نیاز دارید برای ما بفرستید. ما هم سعی کردیم هر ماه تعدادی کتاب را از این لیست‌ها بخریم و تا حالا حدود ۱۶۰۰ جلد کتاب را با هزینه ۲۰۰ میلیون خریده‌ایم و این طرح همچنان ادامه دارد. این کاری است که ما می‌توانیم انجام بدهیم.

به این باورم که فعالیت در فضای مجازی با همین شیوه‌هایی که گفتیم باید ادامه پیدا کند، حتی وسیع‌تر. روز اولی که آغاز کردیم در فضای مجازی صفحات کمی داشتیم، اما الان هر یک از کتابدارهای ما فضاهای کاملاً فعال دارند و شبانه‌روز در حال تولید و خلاقیت هستند. این راه را حتماً ادامه می‌دهیم، با تشویق‌ها و تقدیرها و هزینه‌هایی که داریم برای این موضوع می‌پردازیم. بسیاری و زیست‌سازي فضاهای کتابخانه‌ها را در برنامه داریم. هم تئوریترا در جهت توع و هم زیست‌سازي. خرید کتاب از اولویت‌های ما است که مخازن کتاب را غنی‌تر کنیم. کتاب‌های ملی مورد نیاز و بر اساس ذائقه و سلیقه‌ی عضو را تهیه کنیم، و هر ماه خودمان را موظف کردیم که تعدادی کتاب برای کتابخانه‌ها بخریم. مسابقات کتابخوانی در فضای مجازی ادامه خواهیم داد. همین روزها مسابقه‌ی طریقت سلیمانی را بر محور وصیت شهید سلیمانی برگزار می‌کنیم، آن هم در سطح ملی، و در بخش‌های مختلف خاطرنویسی، نام‌نگاری، بخش کودک و... که در نظر داریم جوایز این مسابقه و تقدیر از برگزیده‌ها را در ایام بهمن و نزدیک به نوروز را انجام دهیم. همچنین روح‌بخشی به فضای فرهنگی و هنری در کتابخانه‌ها و در فضای مجازی را در دستور کار داریم. تبدیل کتابخانه‌ها به محل‌های فرهنگی، مجازی دلمان می‌خواهد جانشین‌های هنری و فرهنگی را به بخش کتاب اضافه کنیم. مثلا هاب‌کو کتاب نوعی معرفی کتاب است با یک ادبیات زیبا که از عنوان کتاب استفاده می‌کنند و با یک جمله‌ی کوتاه و فشنگ هم کتاب معرفی می‌شود و هم پیام مناسب با نام کتاب دارد. سعی داریم همه‌ی کتابخانه‌هايمان را به اینترنت رایگان تجهیز کنیم، و تاکنون ۴۰ درصد این کار انجام شده است.

در بخش توسعه فضای فیزیکی چطور؟
عزيمان را جزم کردیم که بخش‌های قدیمی کتابخانه‌ها را بهسازی و تعمیر کنیم، با هدف زیست‌سازي و آرامش‌بخشی فضای کتابخانه‌ها. خدا را شکر در استان، این اتفاقات دارد رقم می‌خورد. از جمله کتابخانه‌ی مرکزی و کتابخانه‌ی فتح که به صورت اساسی بازسازی و تعمیر شد، و اصلا عوض شدند فضاها و سقف‌ها را بندکشی کردیم. سقف را عایق و مرمت کردیم. سیستم‌های تهویه و بهداشتی‌اش را به‌روز کردیم. بخش‌های کتابخانه را سامان دادیم. کل مخازن کتاب را از زیرزمین بیرون آوردیم. بخش کتاب‌های کودک را تجهیز کردیم. بخش دفاع مقدس را با ۲۴ هزار جلد کتاب با تفاهیم‌نامه‌ی که با بنیاد شهید و بنیاد حفظ آثار داشتیم به شکل زیبایی راه‌اندازی کردیم. این‌ها اتفاقاتی بود که در کتابخانه‌ی مرکزی افتاد. همچنین در کتابخانه‌ی رنگی‌آباد هم تعمیرات اساسی انجام شد. واقعا تعطیلی‌های کرونا این اجازه را به ما داد که فرصت برای تعمیرات داشته باشیم.

با توجه به گرانی کتاب آیا بودجه‌های شما هم به همین نسبت برای خرید کتاب افزایش یافته است؟
بودجه‌ها که تغییری نکرده‌اند، اما من اولویت‌ها را تغییر دادم و بخش اصلی اولویت‌ها را بر خرید کتاب گذاشتم. واقعا به این شعار اعتقاد دارم که کتابخانه به کتاب زیست، وقتی کتاب را وارد کتابخانه می‌کنید عضو شما قطعا بیشتر به کتابخانه سر می‌زند. همچنین خدمات کتابخانه‌ها را افزایش یافته است.

در وضعیت کرونا به نظر می‌رسد بیشتر مردم به مطالعه توجه بیشتری دارند. کیفیت و گرایش‌ها مردم در کتابخوانی هم تغییر کرده است؟
البته بررسی‌ها در این زمینه در حیطه‌ی وظایف ما نیست. اما در مورد مخاطبین، با توجه به نیازسنجی که کردیم داستان و رمان جزو اولویت‌های آن‌هاست. کتاب‌های حوزه‌ی ادبیات، نقضاتی بیشتری دارد. بعد از ادبیات، کتاب‌های دینی، و بعد کتاب‌های تاریخی است. همچنین کتاب‌های دانشگاهی نیز جزو درخواست‌ها هستند.

برای پیشبرد برنامه‌ها چالش‌های مهمی مواجه هستید؟
یکی از چالش‌های مهمی که الان داریم مشکلات و محدودیت‌های مالی برای خرید منابع است. بیشتر از این‌ها می‌توان منابع برای کتابخانه‌ها خرید و این‌هایی که ما داریم مخازن است. همچنین محدودیت فیزیکی کتابخانه‌ها هم معضل شده است. فضای کتابخانه‌ی و کتاب دو شاخص مهم برای افزایش سرنوشت مطالعه هستند و اگر این‌ها نباشند، برای بسیاری از آسیب‌های اجتماعی باید بیشتر هزینه کنیم. همچنین دیجیتال شدن کتابخانه‌ها از خواسته‌های ما است. البته الان هم سیستم کتابخانه‌ها به هم متصل هستند، ولی باید در ساختار امروزی بروز رسانی شوند.

کتابخانه‌ها باز هم امانت خوبی داشتیم؛ یعنی آزادی هم باعث شد تولید و همکاری همکاران دادیم. بعضی فعالیت‌های هنری را هم جاشنی آمد که دارد این کار را خودش و با نام خودش انجام می‌دهد. ما هم کارهای شاخص را پوشش و نشر می‌دادیم که باعث افزایش انگیزه در بین همکاران ما بود.

آقای وفايي خدمات اصلی کتابخانه‌ها در اختیار دادن کتاب به مخاطبین است. در وضعیت کرونا که شما نمی‌توانید کتاب به کسی بدهید و نه کسی می‌پذیرد که کتابی تحویل بگیرد، بهتر نیست حجم دسترسی مخاطب‌ها را به کتاب‌های الکترونیک زیاد کنید؟

در همین گروه‌هایی که خدمتان عرض کردم کتاب‌های الکترونیک به اشتراک گذاشته می‌شد. بعد از هر معرفی، کتاب‌هایی که قابل بی‌بی‌افشان موجود بود را به اشتراک می‌گذاشتند و بعد از یک فرصت مطالعه‌ی، همان کتاب نقد و بررسی می‌شد. البته، امانت کتاب کاهش بسیاری پیدا کرد، تقریبا ۳۴ درصد امانت کتاب کاهش یافت، اما تقاضا برای کتاب

در کنار این فعالیت‌های مربوط به کتاب، تنوع فعالیت‌های فرهنگی و هنری را هم مد نظر قرار دادیم. بعضی فعالیت‌های هنری را هم جاشنی فعالیت‌های کتاب قرار دادیم. مثلا محافل ادبی را شکل دادیم، و در همه‌ی شهرستان‌ها بخشی از کارمان را به شعرخوانی اختصاص دادیم. تمام شهرستان‌هایمان محفل ادبی دارند که در برخی از آن‌ها شاعران برجسته‌ی استان حضور دارند که حتی به صورت ملی چند برنامه‌ی ما از صفحات مجازی، اینستا، لایو و اسکای روم پخش شد.

در این فعالیت‌های گسترده، برنامه‌ها پتان در مقایسه با فعالیت‌های سابق چقدر تفاوت کرده، بیشتر شده است؟
بله، چون در فضای مجازی این امکان برای فعالیت بیشتر وجود دارد، تنوع و تعدد برنامه‌ها را بیشتر کردیم. پارسل اگر می‌خواستیم همین برنامه‌ها را در کتابخانه‌ها برگزار کنیم طبیعتا محدودتر بود. چند برنامه‌ی محدود در هفته بود، ولی الان هر فرد، و هر کتابدار به صورت شبکه‌ای فعالیت می‌کند. ارزیابی‌هايمان را هم

مرکز کتابخانه‌های عمومی استان کرمان

دانایی، مانایی

هفته کتاب و روز کتابدار گرامی بساد

۲۴ تا ۳۰ آبان ماه ۱۳۹۹

در فضای مجازی آوردیم. زمان بیشتری هم بود، به صورت ۲۴ ساعته فعال بودیم. همکاران‌مان را ندانستیم که با رد شدن از پروتکل‌های بهداشتی محدودیتی هم برای معرفی کتاب نداریم. و این

اعضای کتابخانه‌ها که تعدادشان به ۱۳۰ هزار نفر می‌رسید را از دست ندهیم و به همین منظور ۴۰۰ نفر از همکاران ما در این حوزه شبکه‌ای راه‌اندازی کردند و همگی به عنوان کتابداران فضای مجازی خدمات کتابخانه‌ای را نه به شکل قبل، اما به هر شکلی که قابل انجام بود را صورت دادند. نشست‌های مجازی کتاب و برنامه‌های فرهنگی بر محوریت کتابخوانی، همه در فضای مجازی انجام شد. روزهای اول، روزهای استانی همکاران با این فضاها بود و بعد یک دقیقه‌ای کتاب که نزدیک یک‌هزار نفر از هم‌استانی‌ها کلیپ فرستادند و در آن کتاب معرفی کردند، و نیز طرح‌های فرهنگی، هنری، مسابقه‌هایی مربوط به نقاشی در موضوع کتاب، قه‌گویی، کارندستی، برنامه‌ها و پویش‌های گروهی و خانوادگی، ضبط فیلم، کلیپ، معرفی کتاب، عکاسی از کتابخانه‌های شخصی، طرح‌های هاب‌کو کتاب، همه‌ی این‌ها را شروع کردیم و بسیاری از مخاطبین جدید و اعضای قبلی کتابخانه‌ها جرات مشارکت پیدا کردند و معرفی و عرضه‌ی کارهای فرهنگی و هنری را دنبال کردند و این اتفاق جالبی بود که در فضای مجازی افتاد. پویش‌ها ادامه پیدا کرد شد و مسابقات مختلفی به فضای مجازی آمد، با مشارکتی بیشتر از سال قبل، که هم به صورت مکتوب و هم به صورت مجازی برگزار می‌شد. ما مواجه شدیم مسابقه‌ی کتابخوانی رضوی کاملا به فضای مجازی آمد و در تمام بخش‌های آن مشارکت ۱۲۴ هزار نفری داشتیم که نسبت به سال گذشته ۸۰ درصد رشد داشتیم. جالب است که در همه‌ی گروه‌های مجازی که شکل داده بودند نزدیک به ۱۵۰ کلیپ توسط کتابداران ما تولید شده بود که تبلیغ کتاب‌ها و مسابقات کتابخوانی‌شان بود و اثربخش بود، و این مشارکت واقعا چشمگیر بود.

در دیگر طرح‌های مجازی طرح اختراع ماسک را داشتیم که محور آن شعر طنز بود فضای برای دعوت مردم به استفاده از ماسک شکل گرفت. و مسابقاتی دیگر که مجموعا به ۱۷۵ مسابقه می‌رسند. بیش از چهار هزار برنامه‌ی فرهنگی در کتابخانه‌ها در همین فضا از اسفندماه تا هفته‌ی پیش برگزار شد. ۴۲۸ نشست کتابخوانی مجازی و حضوری، ۲۰ جلسه‌ی نقد و بررسی کتاب، ۱۷۵ مسابقه‌ی کتابخوانی، ۴۴ کارگاه آموزشی، ۳۰۷ جلسه‌ی مطالعاتی، یک‌هزار و ۹۹۳ معرفی کتاب حقیقی و مجازی و یک‌هزار و ۲۰۳ برنامه‌ی مناسبتی همه‌ی این اقدامات هنوز هم پویا و فعال ادامه دارد. تقریبا ۱۸۰ گروه و کمال مجازی فقط مربوط به فعالیت‌های کتاب داریم و بیش از ۲۰ هزار نفر عضو گروه‌ها و فضای مجازی داریم که فقط مربوط به معرفی کتاب و معرفی است.

گروه فرهنگ‌هنر: اگر این واقعیت را بپذیریم که جامعه‌ی بی‌کتاب آینده‌ی ندارد، آن وقت می‌توانیم به نقش واقعی کتابخانه‌های عمومی و خادمان واقعی کتاب، یعنی کتابداران ارزشمند جامعه‌مان بی‌بیریم.

شبه ۲۴ آبان‌ماه روز ملی کتابدار نام‌گذاری شده است. هفته‌ی کتاب در کشورمان نیز از همین روز آغاز و تا سوم آبان‌ماه ادامه دارد. هر سال در این ایام، به مناسبت گرامیداشت روز «کتابدار» و «هفته‌ی کتاب» مراسم مختلفی از سوی اداره کل کتابخانه‌های عمومی سراسر استان در تجلیل از فعالان این حوزه و ترویج فرهنگ کتابخوانی صورت می‌گیرد که طبیعتا امسال به‌دلیل شیوع کرونا، این برنامه‌ها به کلی فرق کرده است؛ که هم از نظر کمی و هم از نظر کیفیت برنامه‌ها، شاهد تفاوت‌های جدی هستیم.

برای آگاهی از فعالیت‌های مرتبط با موضوع کتابخانه‌ها، کتابداران و برنامه‌های این هفته، گفت‌وگویی با آقای احمد وفايي مدير كل كتابخانه‌های عمومی استان انجام دادیم که در ادامه می‌خوانید.

جناب آقای وفايي اصولا برگزاری هفته کتاب به چه منظوری انجام می‌شود؟

هفته‌ی کتاب سال‌هاست برگزار می‌شود و هفته‌ی پیش رو، بیست‌و‌هشتمین دوره‌ی برگزاری آن است. بعد از پیروزی انقلاب اسلامی فرصتی برای ترویج کتابخوانی، تکریم خادمان، مؤلفین و ناشران با محوریت وزارت ارشاد و همه‌ی دستگاه‌ها و نهادهای در این ایام به‌دست آمد. ایام برگزاری علامه طباطبائی هم هست و به همین منظور این هفته را که هفته‌ی پایانی آبان از ۲۴ تا ۳۰ آبان است در کل کشور امسال با شعار: «دانایی، مانایی» برگزار می‌کنیم. در حوزه‌ی کتابخانه‌ها در این هفته معرفی خدمات کتابخانه‌ای و تکریم خادمان عرضه‌ی کتاب و کتابخوانی را هم داریم.

امسال به دلیل فضای کرونایی، احتمالا بخشی از این برنامه‌ها با اجرا نمی‌شود، یا به شکل دیگری اجرا می‌شود. با توجه به این وضعیت، چه تغییراتی در برنامه‌ها ایجاد شده است؟

شیوع کرونا باعث شد همه‌ی برنامه‌ها و تمام کشور تحت‌تأثیر قرار بگیرد، و در این بین شاید کتابخانه‌ها بیشتر از صنوف دیگر تحت‌تأثیر قرار گرفتند، چون در کتابخانه حضور فیزیکی افراد، امانت کتاب، رد و بدل کردن کتاب‌ها و جمع‌ات کتابخوانی در سال‌های مطالعه وجود داشت، بعد از شیوع کرونا یکی از اولین جاهایی که تعطیل شد کتابخانه‌ها بود و آخرین جایی هم که بازگشایی شد کتابخانه‌ها بودند. یک تعطیلی چهارروم ماهه در کتابخانه‌ها داشتیم که اوایل سال وجود داشت و همچنان هم این تعطیلی ادامه دارد. این همه، ما را بر آن داشت که سوای آن که کتابخانه محل نشستن، مطالعه، مخازن و کتاب‌ها بود فعالیت ما در فضای مجازی گسترده‌تر شود. تلاش بر این بود که

در مراسم گرامیداشت روز کتاب، کتابخوانی و کتابدار انتخاب شدند

۹ برگزیده استانی از استان کرمان

در مراسم گرامیداشت روز کتاب، کتابخوانی و کتابدار انتخاب شدند

۳ برگزیده کشوری از استان کرمان

- خانم مهدیه خسروی
- مسوول کتابخانه عمومی علامه امینی
- از شهرستان زرنند
- فعالیت‌های فرهنگی و ترویجی، برگزیده استانی

- خانم نجمه محمودآبادی
- کتابدار کتابخانه عمومی المهدی
- از شهرستان سیرجان
- برگزیده استانی در فعالیت‌های فرهنگی و ترویجی

- آقای وحدت عیدی
- فرماندار محترم شهرستان کهنوج
- انجمن برگزیده استانی

- خانم صدیقه شهمردادی
- کتابدار کتابخانه عمومی امام حسن مجتبی(ع)
- از شهرستان منوجان
- کتابدار شاخص کشوری

- آقای عبدالله شهراری
- نیروی خدمات کتابخانه عمومی افسح هجری
- از شهرستان رفسنجان
- برگزیده استانی

- خانم ویدا فرزام
- از شهرستان کرمان
- باننشسته‌ی برگزیده استانی

- آقای مالک ازدری
- فرماندار محترم شهرستان راور
- انجمن برگزیده استانی

- آقای سید علی ترابی موسوی
- خیر نمونه‌ی کشوری

- خانم نجمه علی‌آبادی
- کتابخانه مشارکتی سیدالشهدا
- از شهرستان راور
- اجرای برنامه‌های پویا و موثر و جذب عضو و امانت کتابخانه‌ای

- خانم الهام شهدانژاد
- مسوول کتابخانه عمومی فاطمه‌الزهرا(س)
- از شهرستان رودبار جنوب، بخش فضای مجازی
- برگزیده استانی

- خانم صدیقه شهمردادی
- کتابدار کتابخانه امام حسن مجتبی(ع)
- کتابدار شاخص برگزیده استانی در فعالیت‌های ترویجی

- خانم نرگس سعیدیان
- کتابدار کتابخانه مشارکتی معراج اندیشه
- از شهرستان سیرجان
- برگزیده کشوری